

מפרט מבחן המיצ"ב בעברית לכיתה ח, תשע"ז (2017)

מפרט המבחן שלפניכם מבוסס על תכנית הלימודים המעודכנת בעברית לבית הספר העל-יסודי¹ ועל חוזר המפמ"ר לכיתות ז'-ט'². המבחן בודק שליטה במיומנויות השונות בשפת האם באמצעות טקסטים מסוגים שונים, בנושאים מגוונים ובהיקפים שונים. התחומים הנבדקים הם הבנת הנקרא, הבעה בכתב, לשון ומטה-לשון. שאלות המבחן הן מסוגים שונים, כגון שאלות "פתוחות" ו"סגורות" ושאלות ברמות קושי שונות.

התחומים הנבדקים במבחן

תחום	נושאים	ממדים	משקל יחסי	הערות
1. הבנת הנקרא	ראו פירוט בחוזר המפמ"ר לכיתות ז'-ט'	- ממדי ההבנה - איתור מידע - פרשנות והיסק - הערכה וביקורת	כ-60%	2-4 טקסטים שאורכם יחד כ-2000 מילים - ייתכן שיהיו גם טקסטים נלווים, רציפים ולא רציפים, כגון תמונה, טבלה, גרף, הערות שוליים.
2. הבעה בכתב	ראו פירוט בחוזר המפמ"ר לכיתות ז'-ט'	- ממדי ההערכה - הבנת המטלה - תוכן ומבנה - לשון	כ-25%	1-2 מטלות כתיבה מסוגות שונות ובהיקפים שונים, בזיקה לטקסטים
3. לשון ומטה-לשון	ראו פירוט בחוזר המפמ"ר לכיתות ז'-ט'	- ממדי ההערכה - זיהוי וניתוח - הבנה - יצירה והמרה - תקינות	כ-15%	בשאלות יידרשו הבנה ויישום של הידע הלשוני, אך לא הגדרת המונחים הדקדוקיים.

¹ קישור לתכנית הלימודיםhttp://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Tochniyot_Limudim/Ivrit/mavo/² קישור לחוזר המפמ"ר לכיתות ז'-ט'http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/Ivrit/mafmar_tashaz.pdf

פירוט נושאי ההערכה

1. הבנת הנקרא – ממדי ההבנה

א. איתור מידע

- איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים
- זיהוי קשרים לוגיים גלויים, כגון קשר של זמן, קשר של סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט, הסתייגות, השוואה
- ארגון מחדש של פרטי המידע בטקסט, כגון סידור מידע ברצף, שיבוץ מידע בטבלה.

ב. פרשנות והיסק

- הבנת מטרת הטקסט
- הבנת נושא הטקסט
- הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט
- הבנת עמדות שונות המוצגות בטקסט
- הבנת קשרים לוגיים שאינם גלויים, כגון הכללה ופירוט, השתלשלות עניינים, השוואה
- הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך הקשר
- הבנת אזכורים
- יצירת הכללות ופירוט
- השוואה
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט/ים
- הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו.

ג. הערכה וביקורת

1א. תוכן – יצירת קשר בין המידע שבטקסט ובין ידע מחוץ לטקסט

- הערכת תוכן הטקסט (טענות, אמירות, עמדות) באמצעות ידע עולם של הקוראים
- השוואה או קישור בין המידע והרעיונות שבטקסט ובין ידע חיצוני, ניסיון אישי או עמדות של הקוראים
- שימוש בראיות תומכות מן הטקסט ועימותן עם מקורות מידע אחרים שמחוץ לטקסט/ים
- העלאת השערות בנוגע לטקסט
- הצגת טיעונים מחוץ לטקסט או הצגת הוכחות שמחוץ לטקסט לשם ביסוס
- הערכת מידת הרלוונטיות של פיסת מידע
- עימות המידע שבטקסט עם קודים חברתיים, מוסריים
- שימוש במידע מן הטקסט/ים בהקשרים אחרים, במצבים אחרים.

2ג. לשון ומבנה (הבנה מטה-טקסטואלית)

- בחינה אובייקטיבית של איכות הטקסט והתאמתו לנסיבות התקשורת
- בחינת מידת התאמתם של רכיבים, כגון סגנון, משלב ובחירות לשוניות למטרת הכתיבה
- בחינת מידת השפעתם של רכיבים, כגון סגנון, משלב ובחירות לשוניות על הקוראים
- הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט
- הבנת תפקידם של סימנים גרפיים בטקסט, כגון כוכבית, הדגשות
- הבנת העיקרון המארגן של הטקסט (מבנה לוגי-רטורי).

2. הבעה בכתב – ממדי ההערכה

א. הבנת המטלה

- כתיבה על הנושא הנדרש במטלה
- כתיבה לפי מאפייני הסוגה
- כתיבה בהיקף הנדרש

ב. תוכן ומבנה

- כתיבת פתיח וסגיר ההולמים את המטלה
- מיצוי התוכן : פירוט במידה הראויה להבהרת הנושא, בהתאם להנחיות המטלה ולדרישות הסוגה
- הימנעות ממידע עודף וממידע שאינו רלוונטי
- יצירת לכידות רעיונית בטקסט
- שימוש באמצעי קישור הולמים ומגוונים.

ג. תקשורתיות

- יצירת טקסט עצמאי (טקסט שאינו מהוקשר – טקסט המכיל את המידע הדרוש לנמען כדי להבין במה דברים אמורים).

ד. לשון

- תחביר : מבנה משפט תקני, התאם דקדוקי (במין, במספר, בזמן, בגוף ובידוע), שימוש תקני במילות יחס ובמילות קישור
- פיסוק : שימוש הולם בסימני הפיסוק
- כתיב תקני (ללא הבחנה בין כתיב מלא ובין כתיב חסר)
- משלב לשון ההולם את הנסיבות התקשורתיות
- אוצר מילים : עושר לשוני ודיוק במשמעות.